

Ova će knjiga dobro doći ponajprije studentima koji se počinju baviti problematikom Bliskog istoka. Metodično obrađene građe, s okvirima koji objašnjavaju pojedine fenomene, događaje i procese, odličan je uvod u viđenje izraelsko-palestinskog sukoba obiju suprotstavljenih strana, a pritom ostavlja dovoljno prostora čitatelju da sam odluči koja je strana bliža činjenicama. Politolozi, osobito oni koji se bave studijama Bliskog istoka i međunarodnim političkim odnosima, mogu se stalno vraćati ovoj knjizi kako bi se prisjetili ključnih procesa i događaja te ih potom upotrijebili u usredotočenim proučavanjima izraelsko-palestinskog sukoba.

Vedran Obućina

*Društvo za Mediteranske studije,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci*

Prikaz

Hans Magnus Enzensberger Nježni monstrum Bruxelles ili Europa lišena suverenosti

Meandarmedia, Zagreb, 2013, 84 str.

Europska unija proteklih se godina pokazala kao zajednica puna institucionalnih pukotina iz kojih "curi" na više razina. S jezičnim regulativama, velikim brojem institucija u kojima radi toliko ljudi da im se ne zna broja, nizom pravila, ugovora i uredbi Unija se doima kao zajednica koja služi, u konačnici, samoj sebi. Knjiga *Nježni monstrum Bruxelles...* nekonvencionalan je prikaz Europske unije koji ne ide u

prilog eurofilima jer s punim pokrićem kritizira njezin djelokrug funkcioniranja. Cilj je knjige osvijestiti građane Unije te upozoriti na problem njezine strukture i njezinih institucija.

Autor knjige Hans Magnus Enzensberger dobitnik je petnaestak prestižnih nagrada, među ostalim i nagrade *Sonning* za izniman doprinos europskoj kulturi. Izdavao je časopise (*Kurbusch*, 1965-1975), prevodio i priređivao antologije (*Muzej modernog pjesništva*, 1960; *Dnevnik*, 1972). Ovu je knjigu namijenio prvenstveno građanima Unije, ali i svima koji se žele informirati o radu i djelovanju Unije s kritičkog stajališta. Poglavlja knjige međusobno su povezana jednostavnom strukturom. U prvom se dijelu iznose prednosti Europske unije. Jedna je od njih to što od 1945. godine nije bilo oružanog sukoba na europskom kontinentu. Pozitivne su, isto tako, odrednice koje se vežu uz devizne režime, carinsku upravu, ukidanje granica, smanjenje troškova transakcija i uklanjanje drugih zapreka. Negativne strane Europske unije tiču se iskorištavanja nacionalnih vlada od moćnih multinacionalnih kompanija. Borbe država EU za europski zračni prostor, negativne posljedice ribolovnih kvota, kao i odugovlačenja po pitanju odlaganja radioaktivnog otpada, samo su neki od primjera negativnih trendova. Ponuđeni su i primjeri troškova proračuna vezanih uz poljoprivrednu politiku (Common Agricultural Policy) i regionalni razvoj.

Autor veliku pažnju posvećuje promidžbi Europske unije, koja kroz raznorazne televizijske kanale, radijske mreže, internetske portale, PR i druge medijske alate koristi jednostranu propagandu za koju izdvaja desetke, pa čak i stotine milijuna eura. Nadalje, razni povjerenici, direktori i službe-

nici, čiji se broj kreće od 15 do 40 tisuća, čine birokratsku mašineriju čija je prava svrha i funkcionalnost upitna. Jedan je od problema i činjenica da Komisija “vodi brigu” o građanima Unije, i to raznoraznim propisima. No u konačnici takvom brigom akumulira samoj sebi moć i kapital. Nizom primjera autor pokazuje koliko su propisi, uredbe i direktive Europske unije apstraktni i neprimjenjivi. Konačno, sami su prioriteti veoma interesantno postavljeni. Npr. zanimljivo je da EU izdvaja 54 milijuna eura za kulturu, dok samo grad München godišnje izdvaja 161 milijun eura.

Problem se, smatra autor, javlja zbog nepoznavanja rada i funkcioniranja institucija EU, njezina predsjednika, dopredsjednika, povjerenika, članova odbora itd. U ovom slučaju problem nije isključivo nezainteresiranost građana, već nejasnoće vezane uz različite institucije i ustanove, čiji broj na godišnjoj razini rapidno raste. U takvim institucijama i ustanovama postoji niz anomalija, npr. EU-OSHA, koja se bavi sigurnošću i zdravljem na radu i koja zapošljava 64 djelatnika, ali zato ima 84 člana upravnog vijeća. Nejasno je zašto Europski parlament, koji zastupa građane EU, ima 14 dopredsjednika. Nejasnoće se vežu i uz rad Europskog suda, Europskog suda za ljudska prava i Općeg suda Europske unije. Zanimljiva je uloga i Europske središnje banke u Frankfurtu, koja je formalno neovisna, kao i uloga Europske investicijske banke sa sjedištem u Luksemburgu. Posebno je zanimljiva autorova sarkastična analiza rada austrijskog pisca Roberta Menassea koji naveliko hvali ljude koji se nalaze na najvišim pozicijama iako je očito da im te pozicije nisu dodijeljene zbog njihovih sposobnosti i kvalifikacija. Taština tih pojedinaca proturječi

osnovnom konceptu i djelovanju institucija kojima predsjedaju.

U drugom dijelu knjige autor ukazuje da je ekonomija jedan od najznačajnijih pokretača suverenih država, ali da je puna mana. Problem je nastao zbog integracije zemalja koje su se pokušale spasiti devalvacijom. EU je često znala prekršiti vlastite ugovore zbog politike zemalja koje su u zadnjim valovima proširenja pristupale Uniji. Pakt o stabilnosti i rastu naznačuje da zaduženost zemalja članica ne smije prelaziti 60 posto te tri posto BDP-a. Međutim, većina zemalja članica nije se držala tog pravila, što je dovelo EU u kompromitirano stanje. Problem nastaje i kada Europska središnja banka mora kupovati obveznice preduženih zemalja čija je cijena, u konačnici, nerealna. Zanimljivo je da se svako suprotstavljanje novim strategijama i potezima vodećih ljudi Unije smatra antieuropskim. Postoji niz zakona i odredbi o kojima se građani Unije ne pitaju, što znači da se prema građanima odnosi kao prema politički subordiniranim objektima koji nisu sposobni donositi odluke o fundamentalnim pitanjima koja se tiču njih samih. Tako se EU zaključno uspoređuje s himerom, mitskim stvorenjem koje svoje filantropske namjere želi ostvariti preodgojem.

Knjiga *Nježni monstrum Bruxelles ili Europa lišena suverenosti* na jednostavan i pristupačan način prikazuje kontroverznu stranu rada institucija i organizacija EU, temeljeći svoje argumente na empirijskim pokazateljima i činjenicama. Stoga obiluje primjerima koji EU ne prikazuju u blistavom svjetlu. Pisana je za sve one koji žele znati više o drugoj strani EU.

Luka Gudelj

DIU-Libertas, međunarodno sveučilište